

Raport z wykonania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2013.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku określa jakie zadania w tym zakresie realizują organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Gmina Porąbka określiła swoje cele, metody i standardy prowadzenia poszczególnych działań w Programie Przeciwdziałania Narkomanii zatwierdzonym przez Radę Gminy w grudniu 2005r., wyznaczając do koordynacji tychże zadań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, oraz Pełnomocnika Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Narkomania- jest to „ stałe lub okresowe przyjmowanie w celach niemedycznych środków odurzających lub psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstała zależność”.

Problem Narkomanii można analizować w wielu perspektywach i płaszczyznach, jednak nie ulega wątpliwości, że uzależnienie bądź używanie substancji odurzających nie sprowadza się tylko do wąskiego kręgu samych użytkowników, lecz także do ich najbliższego otoczenia, rodziny, przyjaciół, współpracowników, środowiska oraz do społeczności lokalnej. Narkotyki to używki, które mają bardzo negatywny wpływ na dziecko i jego rodzinę, przede wszystkim uzależniają, wyrządzają ogromne szkody nie tylko na zdrowiu i psychice dziecka, lecz także niszczą uczucia między nim, a rodzicami. Narkotyki bardzo szybko wyniszczają organizm, odbierają mu to co najlepsze i niezbędne do prawidłowego rozwoju, upośledzają pracę wielu narządów. Osłabiony organizm nie potrafi bronić się przed bakteriami i wirusami, częste choroby jeszcze bardziej go wyniszczają. Używki znacznie silniej działają na dzieci i młodzież, niż na dorosłych, silniej zaburzają koordynację ruchową, refleks czy zdolność oceny swoich możliwości. Młodzież pod wpływem alkoholu lub narkotyków wykazuje się niebywałym brakiem wyobraźni i brawurą, szybka jazda samochodem, bójki, zakłady typu „kto więcej wypije lub weźmie” i inne różnego rodzaju „ zabawy” mogą zakończyć się tragicznie. Uzależnienie następuje tym szybciej, im młodszy jest zażywający. Rodzina zostaje narażona wówczas na trudne sytuacje, kłótnie i konflikty to codzienność w środowisku w którym są narkotyki, rodzice często w takich sytuacjach próbują przerzucić odpowiedzialność za to co się stało raniąc siebie nawzajem, potem dochodzi bezradność i agresja. Jedną z najważniejszych przyczyn sięgania przez młodzież po narkotyki są zaburzone więzi emocjonalne w rodzinie. Podjęte w tej kwestii działania zapobiegawcze ujęte zarówno w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, jak i innych dokumentach takich jak Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016, czy wydana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej „ Profilaktyka używania nowych narkotyków tzw. dopalaczy” , po wreszcie gminne programy przeciwdziałania narkomanii to narzędzia do pracy i oferta zadań ukierunkowująca na odpowiednie działania. Naszym celem jest szeroka pojęta profilaktyka, edukacja, promocja zdrowia i pozytywnych wzorców i zachowań wśród grup wiekowych szczególnie narażonych na podejmowanie ryzykownych zachowań czyli dzieci i młodzieży, ale również rodziców. Dzieci i młodzież w różnym stopniu narażone są na ryzyko użycia legalnych lub nielegalnych środków uzależniających i wynikające z tego szkody. Odpowiednio do stopnia ryzyka profilaktyka prowadzona jest na trzech poziomach (uniwersalna, selektywna i wskazująca), nasz program przeciwdziałania narkomanii głównie opiera się na dwóch pierwszych, ponieważ profilaktyka wskazująca kierowana jest do osób wysokiego ryzyka (terapia i leczenie dzieci i młodzieży z symptomami zaburzeń, oraz diagnozą uzależnienia). Profilaktyka uzależnień jest jednym z podstawowych działań służących ochronie zdrowia psychicznego i zmierza do zapobiegania problemom związanym z używaniem substancji psychoaktywnych, zanim te problemy wystąpią.

Ważnym elementem jest również promocja zdrowia psychicznego, dobrego samopoczucia a tym samym poprawa jakości życia. Promocja zdrowia i profilaktyka zachodzą na siebie, a działania z obszaru promocji zdrowia stanowią składnię programów profilaktycznych. Niemniej ważne jest także jest wspieranie postaw młodych ludzi przeciwnych używaniu środków odurzających, aby nie stały się one w przyszłości elementem stylu życia młodych ludzi. Aby sprostać wszystkim założeniom i wyznaczonym celom potrzebujemy wielu sprzymierzeńców, osób i instytucji, organizacji czujących potrzebę pracy w tym trudnym obszarze.

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2013 tak jak w latach poprzednich skupiała się głównie na zmniejszeniu zjawiska rozpowszechnienia, inicjacji i używania środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych wśród młodych osób, poprzez edukację zdrowotną, promocję zdrowia i profilaktykę. Są to działania skierowane głównie do dzieci i młodzieży, ale również osób dorosłych.

I. Diagnoza i monitorowanie problemu:

W 2013 roku wykonano Diagnozę Lokalnych Zagrożeń Społecznych Gminy Porąbka ze szczególnym uwzględnieniem problemów społecznych w środowisku dzieci i młodzieży. W przeprowadzonym badaniu wzięło udział 211 uczniów (105 dziewcząt i 106 chłopców). W szkołach podstawowych przebadano 93 uczniów, a w szkołach gimnazjalnych 118 uczniów. średnia wieku w szkołach podstawowych wyniosła 12,9 lat, a w gimnazjum 14,8 lat. Podstawowym celem badania była analiza następujących problemów społecznych:

- używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów oraz używania narkotyków i dopalaczy,
- problemów przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym,
- hazardu i innych ryzykownych zachowań,
- używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą .

Badanie miało na celu między innymi analizę stopnia używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież, jak również osoby dorosłe. Analiza dotyczyła także rozpowszechnienia palenia papierosów, picia alkoholu oraz używania narkotyków, a także okoliczności towarzyszących tym zachowaniom i postaw wobec substancji psychoaktywnych. Ankieta została skonstruowana w taki sposób, by możliwe było porównanie wyników tego badania z wynikami badania ogólnopolskiego. Wyniki tej diagnozy posłużyły do przygotowania Programu Przeciwdziałania Narkomanii zatwierdzonego Uchwałą Rady Gminy Nr XXXV/334/2014 z dnia 29 stycznia 2014r.

II. Działania Informacyjne, Edukacyjne, Profilaktyka i Promocja Zdrowia:

W trakcie całego roku podejmowano wiele różnorodnych działań w obrębie profilaktyki, edukacji i promocji zdrowego stylu życia. Inicjatywy te miały na celu uświadomienie dzieciom i młodzieży, oraz rodzicom zagrożeń jakie niosą ze sobą ryzykowne zachowania i eksperymentowanie ze środkami psychoaktywnymi. W świetle dostępnej literatury, oraz licznych dyskusji jakie są prowadzone na temat skutecznej profilaktyki coraz częściej zwraca się uwagę, aby podejmowane w tej materii działania miały charakter systematyczny, cykliczny, planowy i nie były oderwane od rzeczywistości, dlatego idąc tym tokiem myślenia Gmina Porąbka także stawia na takie działania, które po kilku już latach ich realizacji są rozpoznawalne i przynoszą pozytywne efekty.

1)Udział w Akcjach i Kampaniach :

A)W roku 2013 Gmina Porąbka po raz kolejny, tym razem **11**, włączyła się w Ogólnopolską Kampanię „**Zachowaj Trzeźwy Umysł**”, która ukierunkowana była na zmniejszenie zachowań ryzykownych poprzez rozwijanie wśród uczniów na każdym etapie edukacyjnym umiejętności zachwycania się pięknem otaczającej rzeczywistości i zdolności zarażania tym innych. Działania Kampanii 2013 aktywizowały wszystkich uczniów, jednocześnie zwracając szczególną uwagę na uczniów słabszych i mniej zaradnych, w szkołach podstawowych hasło kampanii brzmiało „ Na tropie piękna” , natomiast w Gimnazjum „ Unikam zagrożeń- dzielę się pięknem” uczestnictwo w kampanii to czynny udział w wielu konkursach, przedsięwzięciach i akcjach- dzieci, młodzieży i dorosłych. Misja Zachowaj Trzeźwy Umysł to zmniejszenie prawdopodobieństwa rozpoczęcia używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, uzależniających (narkotyki, leki, papierosy, alkohol), kształtowanie zachowań korzystnych dla zdrowia, sprzyjających osiągnięciu indywidualnych celów zdrowotnych oraz formowaniu wolnego od uzależnień, prozdrowotnego stylu życia. W ramach kampanii mieliśmy również do dyspozycji profesjonalne materiały edukacyjne, skierowane do dzieci i młodzieży, ale również do rodziców. Materiały te trafiły do wszystkich szkół na naszym terenie, Ośrodków Zdrowia i Domów Kultury, a także do innych instytucji publicznych. W celu prawidłowej realizacji programu przeciwdziałania narkomani zakupiono również fachową literaturę, filmy i ulotki . W ramach kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł w naszej gminie odbył się **XI Gminny Przegląd Twórczości Dzieci i Młodzieży**, w kategoriach plastycznej, wokalne, teatralnej i tanecznej, młodzi uczestnicy prezentowali jak widzą świat, co chcieliby zmienić, co jest dobre, a co złe, co mądre i głupie. Grupa Teatralna z Gimnazjum w Czańcu przedstawiła spektakl „**Wybrać, by Wygrać**” odnoszący się do podejmowania w życiu rozważnych decyzji, nie uleganiu presji grupy i stawianiu na prawdziwe wolne od nałogów wartości. To oczywiście tylko jedna z wielu prezentacji o wymownym przesłaniu stworzona przez samych wykonawców, co ma szczególny aspekt

wychowawczy i edukacyjny. Gminny Przegląd odgrywa niebagatelną rolę w realizacji wszystkich programów przeciwdziałania uzależnieniom, jest to jedno z ważniejszych działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, które wpisało się już na dobre w coroczne działania Gminy, a angażujące praktycznie całą społeczność lokalną.

B)Gmina Porąbka wzięła udział w Kampanii informacyjno- edukacyjnej „**Narkotyki to mnie nie kręci**”, która miała na celu dostarczenie rzetelnych informacji o zjawisku używania marihuany oraz nowych substancji psychoaktywnych, a pośrednio także przeciwdziałanie próbom użycia tych środków psychoaktywnych. Akcja skierowana była do młodzieży gimnazjalnej i licealnej, a także do wszystkich rodziców. zastosowana strategia informacyjna miała na celu dostarczyć wiadomości na temat skali zjawiska używania marihuany i nowych substancji psychoaktywnych przez polską młodzież, a także potencjalnych skutków tych zachowań, stanu wiedzy o działaniu substancji psychoaktywnych oraz konsekwencji ich używania. Przy realizacji tej kampanii zaangażowano oprócz Gimnazjów także uczestników Młodzieżowego Centrum Aktywności Twórczej, z których większość uczy się już w szkołach średnich, a nawet studiuje, Ci młodzi ludzie zawsze chętnie podejmują wszelkie inicjatywy profilaktyczne i z zakresu promocji zdrowia. MCAT działa już 5 lat, teraz nawet zrodziła się idea organizacji „Dnia Dinozaura” , tzn, cyklicznych spotkań dla młodzieży studiującej i pracującej, która nadal chce mieć ze sobą kontakt i tworzyć fajne rzeczy z pożytkiem dla całej społeczności lokalnej. Każdy pomysł jest wart zastanowienia, zwłaszcza taki, który wychodzi od grupy odbiorców dla której także staramy się tworzyć także ofertę zajęciową. To przecież Ci młodzi ludzie, w niedalekiej przyszłości sami będą kreować naszą rzeczywistość, dlatego powinni być do tego dobrze przygotowani.

C) W dniu 08 maja 2013r., zorganizowano dla młodzieży gimnazjalnej z całej Gminy Porąbka Koncert profilaktyczny, podczas którego wystąpił Gabriel Fleszar z programem „Dekalog jako dobry Kompas”, przekaz tego programu spotkał się z bardzo dobrym odbiorem przez młodych mieszkańców naszej gminy, którzy z zaciekawieniem słuchali zarówno muzyki, jak i informacji dotyczących zagrożeń jakie niosą ze sobą narkotyki, dopalacze, sterydy i wyzwolony styl życia.

2)Programy profilaktyczne, prelekcje, przedstawienia dla dzieci, młodzieży, kadry pedagogicznej i rodziców.

Współczesna uniwersalna profilaktyka zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży prowadzona jest na szeroką skalę głównie w szkołach, obecnie też coraz częściej mówi się, iż strategię profilaktyczną należy wprowadzać poczynając od coraz młodszych kategorii wiekowych, mając zatem na uwadze w/w wskaźniki podjęto następujące działania:

A) Uczniowie klas 0, I i II Szkoły Podstawowej w Czańcu wzięli udział w przedstawieniu profilaktycznym „**Nygusek**”- w Miejskim Ośrodku Kultury i Sportu w Żywcu, gdzie postacie z bajek uczyły dzieci prawidłowych zachowań, celem tej formy profilaktyki jest przeciwdziałanie uzależnieniom od najwcześniejszych lat, co roku inna szkoła ma możliwość skorzystania z takich oddziaływań zapobiegawczych zjawiskom niepożądanym,

B) W szkołach podstawowych przeprowadzono również : Szkolne Tygodnie Profilaktyki obejmujące problematykę antynikotynową i antynarkotykową, prelekcje dla rodziców na temat w/w uzależnień, dla uczniów klas I-III został przeprowadzony przez Państwową Inspekcję Sanitarną” program ” **Nie pal przy mnie proszę**”,

C)W Gimnazjach zorganizowano szkolne obchody Światowego Dnia Aids- warto wiedzieć, że większość osób uważa, iż zakażenie HIV ich nie dotyczy, a przecież wirusem HIV może zakażać się każdy, kto zażywa narkotyki, prowadzi aktywne życie seksualne i ma kontakt z zakażoną krwią. Wirus nie wybiera według klucza: granic, wieku, profesji, zawodu, sytuacji finansowej, przynależności rasowej, orientacji seksualnej, wyznawanej religii czy płci. Obecnie w Polsce jest około 15 tysięcy „zarejestrowanych” nosicieli wirusa HIV, niepokojące jest to że około 90% zakażonych wirusem HIV to ludzie młodzi. Dlatego w ramach programu przeciwdziałania Narkomanii sfinansowano program profilaktyczny ”**Dlaczego Nie Teraz**”, którego celem jest wyposażenie młodzieży gimnazjalnej w wiedzę na temat płciowości i zagrożeń wynikających z podejmowania wczesnej inicjacji seksualnej. Uczniowie dowiadują się o chorobach przenoszonych drogą płciową oraz uświadamiają sobie korzyści zdrowotne, osobiste, społeczne i emocjonalne które wynikają z abstynencji seksualnej w młodym wieku. Ponadto Gimnazja wzięły udział w zajęciach dotyczących dopalaczy, narkotyków, głównie w ramach wcześniej wspomnianej kampanii „Narkotyki to mnie nie kręci” , oraz „Dziękuję Nie piję, Nie biorę”.

D)Szkoły przez cały rok mają do dyspozycji Terapeutę do pracy z dziećmi i młodzieżą, która przejawia problemy wychowawcze, eksperymentuje z substancjami psychoaktywnymi. Terapeuta ma stały dyżur Punkcie Pomocy Rodzinie w Porąbce z siedzibą w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Porąbce ul. Rynek 4, oraz prowadzi zajęcia edukacyjne i interwencyjne w szkołach.

E)Ponadto każda ze szkół w zależności od zapotrzebowania własnych programów wychowawczo-profilaktycznych przeprowadziła też inne działania o takim charakterze do których należały;

- zajęcia z udziałem policjanta na temat odpowiedzialności nieletnich za czyny karalne,
- zajęcia z Sędzią Sądu Rejonowego w Żywcu na temat odpowiedzialności nieletnich za czyny karalne,
- zorganizowano stoiska i gazetki profilaktyczne: narkotyki, dopalacze, alkohol,
- ankietowano młodzież w zakresie używania substancji psychoaktywnych nielegalnych,

- miały miejsce projekcje filmów z zakresu profilaktyki uzależnień,
- utworzono szkolny bank pomysłów jak przeprowadzić ciekawe zajęcia dotyczące uzależnień,
- kadra pedagogiczna brała udział w szkoleniach i konferencjach dotyczących problemu uzależnień.

III. Zadania mieszczące się w kompetencji Policji:

Jeśli chodzi o obszar działań, które leżą w gestii Policji, związane z przestępczością narkotykową, to Komisariat Policji w Kobiernicach za pośrednictwem Zespołu dw. z przestępczością narkotykową KMP w Bielsku- Białej za 2013 rok odnotował następujące dane: **7 zdarzeń** związanych z nielegalnym posiadaniem, udzielaniem i uprawą narkotyków. Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Kobiernicach nie byli wzywani do szkół na terenie Gminy Porąbka w związku ze zdarzeniami dotyczącymi narkotyków. Od trzech lat na terenie naszej gminy obserwujemy nieznaczny, lecz systematyczny wzrost niepokojących zjawisk, proceder nielegalnej produkcji i handlu narkotykami rozwija się, co jest bardzo niepokojące, ponieważ zdajemy sobie sprawę iż substancje te w głównej mierze trafiają do młodych ludzi i są przyczyną wielu osobistych i rodzinnych tragedii.

IV. Podsumowanie:

Rozwój zjawiska narkomanii będący pochodną głębokiej zmiany społecznej w naszym kraju jest zagrożeniem wieloletnim, a na jego bazie będą pojawiały się coraz to nowe akcenty między innymi w postaci nowych substancji psychoaktywnych, ponadto przy obecnych trendach będą także rosły bieżące i dalekosiężne koszty uzależnień narkotykowych, tzn. koszty leczenia, terapii związane ze społecznym funkcjonowaniem tych osób, ograniczeniem, a następnie wyrównywaniem ich szans edukacyjnych i zawodowych, niebezpieczeństwa wykonywania pracy pod wpływem narkotyku, np. kierowania pojazdem. Istotnym jest również wskazanie, że problemy narkotykowe ujawniają się na tle widocznej tendencji poszerzania się wielu nowych uzależnień nierzadko związanych z cyberprzestrzenią, patologiami w pracy (pracoholizm) oraz stawianiem nastolatkom wymogów którym nie są w stanie sprostać, „ sukces za wszelką cenę” . Na to wszystko nakładać się będą coraz aktywniejsze działania ruchów ukierunkowanych na legalizację marihuany, reprezentowane nierzadko przez osoby publiczne. Jak w tym zawiłym świecie ma się więc odnaleźć młody człowiek, który do końca nie jest przekonany kto w tej dyskusji ma rację, co tak naprawdę można zyskać lub stracić stosując substancje psychoaktywne. Zatem cały czas istnieje potrzeba prowadzenia systematycznej profilaktyki narkotykowo- dopalaczowej, dostarczania młodzieży

rzetelnych informacji o zagrożeniach zdrowotnych, które ujawniają się głównie w pracy obszarów mózgowych, które odpowiedzialne są za ocenę sytuacji, podejmowanie decyzji, uczenie się i pamięć. Wszystkie działania profilaktyczne, zapobiegawcze, chroniące będą przynosić efekty, ale tylko pod warunkiem, że będziemy działać wspólnie, szkoła będzie mogła liczyć na pomoc rodziców i odwrotnie, uczniowie będą mogli liczyć na rodziców, wychowawców i przyjaciół, a społeczność lokalna na wszystkie instytucje publiczne powołane do zadań z zakresu ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, edukacji i kształcenia, kultury i pomocy społecznej, oczywiście nie można tutaj pominąć ogromnej roli Kościoła i organizacji pozarządowych, które są bardzo ważnymi partnerami w zapobieganiu i rozszerzaniu niepokojących zjawisk z zakresu patologii.

Przygotowała: Elżbieta Zakrzewska- van Malensteijn